

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number:D0035

FINE ARTS

Received: August 2010
Accepted: October 2010
Series : D
ISSN : 1308-7290
© 2010 www.newwsa.com

Ömer Özden
Selcuk University
ozden@selcuk.edu.tr
Konya-Turkey

**ÜNİVERSİTELERİN ÖZEL YETENEK SINAVLARINDA ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI DÜZEYLERİ**

ÖZET

Bu araştırma, AGSL müzik bölümlerinden mezun öğrencilerin ilgili alanlardaki yüksek öğretim programlarının açtığı yetenek sınavlarını kazanma durumlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evreni, Üniversitelerin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavlarına giren AGSL müzik bölümlerinden mezun öğrenciler, örnekleme ise Adnan Menderes, Selçuk, Trakya ve Muğla Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı programlarının 2007-2010 yıllarında açtığı özel yetenek sınavlarına giren AGSL mezunu öğrencilerdir. Araştırmada, üniversitelerin Eğitim Fakültesi öğrenci işleri arşivlerinden ve Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarından elde edilen sayısal bilgiler kullanılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda yüzde hesabı yapılmıştır. Kuramsal bilgiler yazılı kaynaklardan elde edilmiş ve ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, sınava giren AGSL müzik bölümü ve diğer okul mezunlarının sayıları ve başarı oranları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Sanat, Eğitim, Yetenek, Başarı

**THE ANATOLIAN FINE ARTS HIGH SCHOOL MUSIC DEPARTMENT STUDENTS' SUCCESS
LEVELS IN THE UNIVERSITIES' SPECIAL ABILITY EXAMS**

ABSTRACT

The aim of this research is to determine at what level the graduates of music department at AFAHS attend the related departments of the universities (higher education programmes)The universe of this study is the students graduated from music section of Anadolu Fine Art High Schools (AFAHS), who entered to the special talent exams of Selçuk University, Faculty of Education, Fine Arts Department, Music Section and samples are the students, still continuing to music section of the Faculty of Education, who entered to the special talent exams of Adnan Menderes, Selçuk, Trakya and Muğla Universities, Faculties of Education, Fine Arts Department, Music section on education calendar 2007-2010. The numerical results from archives of student affairs of four universities, Faculty of Education, and results obtained from Fine Arts Department, Music Section are used in this study. Ratios are calculated based on this gathered information. Theoretical information is obtained from written sources and commented respectfully. In conclusion, the success ratio and numbers of AFAHS music section students and of students from other schools are pointed.

Keywords: Music, Art, Education, Talent, Success

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Bireysel açıdan duyguların, düşüncelerin, hayallerin, yaratıcı çabaların ve insanın kendini gerçekleştirmesinin bir aracı olan sanat; toplumları kaynaştırma ve bütünleyici yönü ile önemli bir toplumsal kültür dinamiğidir (M.E.B.,2006:5).

Sanat eğitimi bireye çağdaş yaşama, özgür düşünme ve özgün görme biçimleri sunar. Toplum için, birbirini anlayan, eleştiren ve saygı duyan insanların yetiştirilmesine olanak sağlar. Kültürlerarası iletişimde, kendi kültürümüze sahip çıkma, onu yaşatma ve gelecek kuşaklara aktarmada etkin bir rol üstlenir. Bu açıdan sanat eğitimi, eğitimin her basamağında herkes için gereklidir. Çünkü, nitelikli bir sanat eğitimi, çağdaş dünyada var olma şartlarından biridir. Bu açıdan bakıldığında eğitim sistemimizin, çağdaşlaşma sürecinde, toplumun, özellikle de genç kuşakların beklentilerine yanıt veremediği görülür. Sadece bilgi anlayışının hakim olduğu, umutların belli dönemlerde yapılan sınavlara bağlandığı açıktır.

Eğitim sistemimizde sanat eğitimi bağlamındaki olumlu değişimlerin bile yüzeysel kaldığı, uygulamada aynı geleneksel anlayışın devam ettiği bir gerçektir. Sanat eğitime ayrılan sürenin yetersizliği, öğrencilerin, velilerin, hatta öğretmenlerin sanat derslerine karşı önemsemez tutumları ve okullarımızda yaşanan fiziki ortam yetersizliği, materyal eksikliği v.b. koşullar gereği sanat, ikinci sınıf ders konumuna getirilmiştir. Gençaydın, "Sanat Eğitiminin Düşünsel Temelleri" adlı kitabında şöyle der: *Yaygın biçimde sanıldığı gibi, sanat eğitimi yalnızca yeteneklilerin eğitimi için lüks değil, herkes için gerekli olan bir kişilik eğitimidir. Burada sanat eğitiminden amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi yani bireyin estetik eğitimidir. Başka bir deyişle, insanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak koşulları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını sağlayan bir etkinliktir* (Gençaydın,1990:44). Sanat yalnızca sanatsal ürün için değil, temel bir eğitim için de önemlidir (Erzen,1990:64).

Bugün ülkemizde insanların sanat ve sanat eğitime olan ilgilerinin arttığı ancak okullarda bu gereksinimi karşılayacak eğitimin eksik olduğu görülür. Çünkü okullarda verilen eğitimin temel amacı, salt bilgi vermektir. Lise düzeyinde sanat eğitimi derslerinin seçmeli ders durumunda olması ve yarışmacı sistemin getirdiği düzenekte, gelecek kaygısı taşıyan öğrenciye, sanat derslerinin bir katkı getirmeyeceği düşüncesi sanat eğitimini geri planda bırakmıştır (Gençaydın,1990:46). Öğrenciler sınavlara hazırlanan birer test çözücü haline gelmişlerdir. Buna rağmen birçok öğrenci üniversite kapılarında beklemektedir. Bu durum toplumsal bir bunalıma neden olabilir. Oysa ilköğretim ve ortaöğretim döneminde bilinçli bir sanat eğitimi almış birey yaşamın sadece bir sınavdan ibaret olmadığını da kavrar. Mutlu olmanın, yaşamdan haz duymanın farklı yollarının olduğunu keşfeder.

Hegel sanatın rolünü; bir yandan gelip geçici ve duyuşsal dış gerçeklik ile salt katışıksız düşünce arasında, öte yandan da doğa ve sonlu gerçeklik ile kavramsal düşüncenin sonsuz özgürlüğü arasında bir uzlaştırıcı, aracı rolü oynamasıdır şeklinde açıklar (Ersoy,1995:41). Sanat insanın kendi ile olan iletişimini de güçlendirir. İnsan kendini tanımaya, evrendeki olaylarla daha sağlıklı ilişkiler kurmaya başlar. Sanat yapıtı ile baş başa kalan insan, onun hazzını yaşarken hiç farkına varmadan, zorlanmadan kendi insanlığı ve evrenle ilgili yeni bilgiler edinir.

İnsan yaşamında böylesine büyük önem taşıyan sanat, ancak eğitim kurumları yoluyla öğretilen ya da öğrenilebilen bir olgudur. Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 33. Maddesine dayandırılarak açılan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, ortaöğretime bağlı eğitim kurumlarıdır. 33. madde şöyle der: *Güzel Sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere temel eğitim ve*

ortaöğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla, bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikte düzenlenir. (Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim ve Eğitim Kanunu,1987:16). AGSL'ler, resim, müzik ve spor bölümleri olarak eğitim-öğretim verirler. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre bugün mevcut bulunan AGSL'nin sayısı 54'tür.

Ersoy, kuruluş aşamasında AGSL kurucuları ve birçok müzik eğitimcisinin, Musiki Muallim Mektebi ve müzik seminerlerinin ortadan kaldırılmasıyla müzik eğitimi alanında özellikle ortaöğretim seviyesinde oluşan büyük boşlukların bu okullarla doldurulması ve müzik bölümleri bulunan üniversitelere alt yapı oluşturulması için AGSL'lerin açıldığını belirttiklerini aktarır (Aktaran:Ersoy,2003:2). Uz (1995) ise, öğretmen liselerinin işlevlerini yeterince yerine getiremeyişi ve başarılı müzik eğitimi veren ilköğretim okullarının kapanışı nedeniyle büyük müzik eğitimi boşluğu oluştuğunu, bu boşluğu AGSL müzik bölümlerinin doldurduğunu ve müzik eğitimi bölümlerinin de giderek daha verimli ve etkili eğitim vermeye başladıklarını söyler.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri öncelikle güzel sanatlarla ilgili yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır. Bu okullar ilköğretim üzerine bir yıl hazırlık sınıfı ve en az üç yıl lise öğrenim süresi olan yatılı, gündüzlü ve karma eğitim yapan okullardır (A.G.S.L. Yönetmeliği Resmi Gazete, 20.08.1999-23792).

AGSL'nin amaçları ilk olarak 15.08.1990 tarihli MEB AGSL Yönetmeliği'nde açıklanır. Daha sonra çeşitli değişikliklerle düzenlenen bu amaçlar arasında, AGSL mezunlarının yükseköğretim programına hazırlanmalarına ilişkin açık ifadelerin yer almadığı görülür. Oysa bilindiği gibi, bir eğitim programının başarısı büyük ölçüde amaçların doğru biçimde belirlenmiş ve ifade edilebilmiş olmasına gerektirir (Köse, 2006:335).

MEB tarafından 2001 yılında yayımlanan AGSL Okul Gelişim Kitapçığında ise amaçlar son şekline ulaşır.Buna göre bu okulların amacı, öğrencilerin; Güzel Sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini, özel yetenek gerektiren yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını, yabancı dil öğrenmelerini, alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini, milli ve milletlerarası, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımaları ve yorumlamalarını sağlamaktır (MEB:2001:1).

Bilindiği gibi milli eğitim sistemimiz kapsamında zorunlu ilköğretimin sekiz yıla çıkarılmasından sonra ortaöğretim kurumları olarak tanımlanan ve lise olarak adlandırılan eğitim-öğretim kurumları, milli eğitimin genel amaçları yanında kendi özel amaçları doğrultusunda işleve sahiptirler. Bu kurumlar arasında örneğin meslek liseleri, yükseköğretime yönelik eğitimin yanında doğrudan mesleğe yönelen bir uygulamaya da ağırlık veren bir program öngörmektedir. Klasik lise olarak bildiğimiz genel ortaöğretim kurumları, öncelikle yükseköğretime hedefleyen ilköğretim mezunlarının devam ettiği eğitim kurumlarımızdır ve bu durum yukarıda da yer aldığı gibi yönetmeliğinde belirtilmiştir (<http://ogm.meb.gov.tr/>). Bu kapsamda yer alan ve belli özel amaçlara yönelik eğitim-öğretim veren ortaöğretim kurumlarından Anadolu Liseleri, öğrencilerin; ilgi, yetenek ve başarılarına göre yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını, yabancı dili, dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilecek düzeyde öğrenmelerini sağlamak amacıyla kurulmuştur. Merkezi sınav sistemiyle öğrenci alınmaktadır. Öğrenim süreleri 1 yılı hazırlık olmak üzere 4 yıl iken, ortaöğretimin yeniden yapılandırılması kapsamında Talim ve Terbiye Kurulu'nun 07 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararıyla hazırlık sınıfları

kaldırılarak öğrenim süreleri 4 yıla göre yeniden düzenlenmiştir (<http://ogm.meb.gov.tr/>).

Doğumla birlikte gelen yetenekleri değerlendirebilen bir eğitim, insan kişiliğinin temelini oluşturacaktır. Eğitim sistemi eğer bu alt yapıyı oluşturamıyorsa birey açısından, dolayısıyla toplum ve ülke açısından kayıplar yaşanabilir.

Yaratıcı düşünce gelişiminin temelinde sanat eğitiminin yadsınamaz önemi olduğu bilinmekle birlikte eğitim sistemimizde bu yeterince algılanmamaktadır (Gençaydın,1990:44). M. Kemal Atatürk'ün gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyi, ancak yaratıcı düşünebilen bireylerden oluşan toplumlar için mümkündür. Sanat eğitimi, eğitim sistemimiz içinde geri plana itilmiş, bugün bile diğer derslerin (Fen Bilgisi, Matematik, Türkçe v.b.) uygulama alanı olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, haz duygusundan uzak, mutsuz, yaratıcı düşünemeyen, bağımlı kişiliklere ortam hazırlayabilir. Oysa bilim, sanatla daha güçlüdür. Güzeli arayan, ona yaklaşan insan çirkinden, kötüden uzaklaşır. Sanatı "güzeli aramak" olarak tanımlarsak bilimin sanatla daha da güç kazanacağı görülür.

Önemli olan, sanat eğitiminin sistemin içerisindeki özerkliğini almasıdır. Başka derslerin destekleyicisi veya uygulama alanı olmaktan çok kendi alanının diliyle gerçekleşmelidir. Bu anlamda diğer alanlara daha sağlıklı yararı olacaktır (Çellek, 2003).

Sanatçı ruh ve rüzgarının bir toplumda esmesi gereklidir. Bir toplum refah düzeyine ekonomi ile ulaşır ama, uygarlık düzeyine de sanat yoluyla ulaşır (Elderoğlu,1972:16). Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu M. Kemal Atatürk, sanatı milletin hayat damarlarından biri olarak görür. Cumhuriyetin ilk yıllarında sanata verilen bu önemin ve sanatın uygarlık seviyesine ulaşma bağlamındaki gücünün bugün bile hala anlaşılmasını düşündürücüdür.

16 Ekim 1989 yılında İstanbul'da açılan ilk Anadolu güzel sanatlar lisesinin açılışında konuşma yapan Adnan Saygun o günkü anı defterinde duygularını şöyle dile getirir: *Çağdaş olmak, insan olmak, medeni olmak sanatla daha büyük anlam taşıyor, değer taşıyor, özellik ve güzellik kazanıyor. Sanat ruhun her şeyidir* (Akyol,1991:340).

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri de, tüm diğer ortaöğretim kurumları gibi genel amaçlarının yanında özel amaçları doğrultusunda yürütülen bir eğitim-öğretim anlayış, yaklaşım ve programı uygular. MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğünden elde edilen son bilgilere göre, genel liseler ve özel alan liseleri, "...öğrencileri; ilgi, yetenek ve başarılarına göre uygun yükseköğretim programlarına hazırlamak" amacına da yönelmektedirler. Yukarıda da belirtildiği gibi bu ifade 1999 yılındaki AGSL yönetmeliğinde yer almıştır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin, eğitim sistemimize sanat eğitimi bağlamında yeni bir heyecan getirdiği kesindir. Bu liselerin en önemli kuruluş amaçlarından biri, üniversitelerin özel yetenek gerektiren programlarına, Konservatuvarlara ve Eğitim Fakültelerinin müzik eğitimcisi ve öğretmen yetiştiren programlarına öğrenci kaynağı oluşturmaktır. Bu amacın ne derece gerçekleştiği ancak AGSL müzik bölümü öğrencilerinin üniversitelerin yetenek sınavlarındaki başarı durumları incelenerek anlaşılabilir. İlki 1989'da İstanbul'da kurulan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin sayısı 21 yılda 54'e ulaşır. 2009-2010 eğitim-öğretim yılı itibarıyla 8097 öğrencisi bulunan AGSL, bu yönüyle üniversitelerin ilgili alanlarına sayısal anlamda iyi bir altyapı sunar. Bu liselerden mezun öğrenciler, diğer lise mezunlarına göre daha avantajlı (puan ve sanata erken başlama avantajı) olarak üniversitelerin ilgili alan sınavlarına girerler. AGSL öğrencilerinin, okulun kuruluş amaçları doğrultusunda, ilgili alan (özel yetenek) sınavlarındaki başarı durumlarının ne olduğu bu araştırmamızın problemi oluşturur. Bu bağlamda araştırmamızın problem

cümlesi; "Üniversitelerin müzikle ilgili bölümlerine girişteki sınav sonuçlarına göre AGSL Müzik Bölümü öğrencilerinin başarı düzeyleri nedir?" olarak belirlenir. Üniversitelerin ilgili alanlarının yaptığı özel yetenek sınavlarında AGSL dışındaki liselerden mezun öğrencilerin başarı düzeylerinin ne olduğu ve özel yetenek sınavına giren öğrencilerin lise türlerine göre dağılımı ve oranları da çalışmanın alt problemleri bağlamda araştırılarak incelenir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde, diğer liselere oranla ağırlıklı olarak alınan sanat eğitimini takiben, üniversitelerin ilgili alanlarının açtığı yetenek sınavlarına giren öğrencilerin göstermiş oldukları başarı düzeylerinin belirlenmesi, dolayısıyla Türk Milli Eğitiminde önemli bir yere sahip olan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin hedeflerine ulaşma konusunda bulunduğu yerin saptanması araştırmanın amacını oluşturur.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinden mezun öğrencilerin, üniversitelerin ilgili alanlarına giriş sınavlarındaki başarı düzeylerinin saptanması gereklidir. Bu çalışma, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine kaynak oluşturması ve bu liselerin kuruluş amaçlarıyla, ortaya çıkan sonuç ilişkisini ortaya koyması açısından yararlı olacaktır.

Araştırma, hızla gelişen ve yenilenen eğitim programlarının uygulandığı dünyada, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin bu hıza ayak uydurması ve çağı yakalamaya yönelik adımlarına bir kaynak oluşturabilmesi açısından da büyük önem taşır.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu çalışma, genel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiş betimsel nitelikli bir alan araştırmasıdır. Araştırmanın evrenini, Üniversitelerin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının açtığı özel yetenek sınavlarına giren, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerinden mezun öğrenciler oluşturur.

Araştırmanın örnekleme ise, Adnan Menderes, Selçuk, Trakya ve Muğla Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı programlarının 2007-2008, 2008-2009 ve 2009-2010 yıllarında açtığı özel yetenek sınavlarına giren AGSL müzik bölümü mezunlarıdır. Örnekleme oluşturan AGSL Müzik Bölümlerinin mezunlarına ait "Yükseköğretime Yerleşme Durumları"na ilişkin nicel veriler incelenerek frekans ve yüzde hesaplamalarıyla elde edilen bulgular, basılı araştırmalara ve uzman görüşlerine dayandırılarak yorumlanmıştır. Araştırma raporunda yer alan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, AGSL kısaltmasıyla yer alır.

Adnan Menderes, Muğla, Selçuk ve Trakya Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı programlarının 2007-2008, 2008-2009 ve 2009-2010 yıllarında açtığı özel yetenek sınavlarında alınacak öğrencilerin toplam kontenjan sayısı her sene için 110'dur. Araştırmada yetenek sınavlarına giren öğrencilerin aldıkları puanlar göz önüne alınmamıştır. Dört üniversiteye ait Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarının toplam kontenjanı (110) üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Öğrencilerin yüksek öğretim kurumuna yerleşme durumlarına göre de değerlendirme yapılmamıştır. Söz gelimi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalının kontenjanı 40, başvuran öğrenci sayısı 155 ise, sıralamaya göre ilk 40'a giren bütün öğrenciler (kontenjan dolmasa ve öğrenci programa yerleşmese dahi) başarılı sayılmıştır.

Araştırma, örnekleme oluşturan AGSL mezunlarına ilişkin elde edilen istatistiksel verilerin, geçerli ve güvenilir veriler olduğu temel varsayımı üzerine yürütülmüştür. Bunun yanında örneklem, bulguların

genellenebilir sonuçlara ulaşmasında yeterli nicel ve nitel özelliklere sahiptir.

3.1. Verilerin Toplanması (Data Collecting)

Araştırma kapsamında, Adnan Menderes, Muğla, Selçuk ve Trakya Üniversiteleri Eğitim Fakültesi öğrenci işleri arşivleri incelenmiş, özel yetenek sınav sonuçları aynı üniversitelerden alınmıştır. Bu veriler, yüzde hesabı yapılarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme yapılırken Ticaret Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Çok Programlı Lise ve Turizm Otelcilik Meslek Liselerinin hepsi *Meslek Lisesi* adı altında hep birlikte değerlendirilmiştir. İlgili kitaplar, internette var olan kaynaklar, kütüphane koleksiyonları, M.E.B. ve üniversite yayınları ile araştırma betimlenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND COMMENT)

Bu bölümde, örnekleme oluşturan AGSL mezunlarının, probleme dönük olarak, adı geçen 4 üniversiteye ait yükseköğretim programlarına ardışık üç eğitim-öğretim yılında, hangi oranda yerleşebildikleri, yerleşemeyenlerin hangi sayı ve oranda olduğu, ortaya konmaya çalışılmıştır.

2007-2008 eğitim öğretim yılında adı geçen dört kurumda alınacak öğrenci toplam kontenjanı 110, özel yetenek sınavına giren öğrencilerin toplam sayısı ise 702'dir. Bu sayının liselere göre dağılımı ve başarı oranları aşağıdaki tabloda yer alır.

Tablo 1. 2007-2008 eğitim-öğretim yılında dört kurumda özel yetenek sınavına giren öğrencilerin liselere göre dağılımı ve başarı oranları
(Table 1. 2007-2008 academic year four high school students by the institution, the special qualification examination into distribution and success rates)

Lise Türleri	Sınavı Giren Toplam Öğrenci Sayısı ve Oranı	Başarısız Olan Öğrenci Sayısı	Başarılı Olan Öğrenci Sayısı	Başarı Oranı
Genel Lise	479 (% 68.2)	421	58	% 12.1
AGSL	88 (% 12.5)	64	24	% 27.2
İmam Hatip Lisesi	6 (% 0.8)	4	2	% 33.3
Meslek Liseleri	129 (% 18.3)	103	26	% 20.1
Toplam	702	592	110	

Tablo 1'e göre, 2007-2008 eğitim öğretim yılında adı geçen dört üniversitenin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının açtığı özel yetenek sınavına giren öğrencilerin 479'u(%68.2) genel lise mezunudur. 479 genel lise mezununun 58'i sınavda ilk 110'a girmiş ve başarılı olmuştur. Bu durumda genel lise başarı oranı %12.1'dir.

Aynı yıl sınavı giren AGSL müzik bölümü mezunlarının sayısı 88(%12,5)'dir. Bu öğrencilerin 24'ü sınavda başarılı olmuştur. Bu durumda %27.2'lik bir AGSL başarıları söz konusudur.

İmam Hatip Liselerinden mezun olup, aynı yıl sınava giren öğrenci sayısı 6(%0.8)'dir. Sınava giren İmam Hatip Lisesi mezunlarından 2'si başarılı olmuştur. Bu durumda İmam Hatip Liseleri başarı oranı %33.3'tür.

Meslek Liselerinden (Ticaret Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Çok Programlı Lise ve Turizm Otelcilik Lisesi) mezun olup aynı yıl sınava giren öğrenci sayısı 129'dur. Sınava giren öğrencilerin toplam sayısının %18.3'ü Meslek Lisesi mezunudur. Bu öğrencilerin 26'sı sınavda başarılı olmuştur. Bu durumda %20.1'lik bir Meslek Lisesi başarıları söz konusudur.

2008-2009 eğitim-öğretim yılında adı geçen dört kurumda alınacak öğrenci toplam kontenjanı 110, özel yetenek sınavına giren öğrencilerin toplam sayısı ise 621'dir. Bu sayının liselere göre dağılımı ve başarı oranları aşağıdaki tabloda yer alır.

Tablo 2. 2008-2009 eğitim-öğretim yılında dört kurumda özel yetenek sınavına giren öğrencilerin liselere göre dağılımı ve başarı oranları
(Table 2. Four institutions in the academic year 2008-2009 students entering high schools test special talent and success rates according to the distribution of)

Lise Türleri	Sınava Giren Toplam Öğrenci Sayısı ve Oranı	Başarısız Olan Öğrenci Sayısı	Başarılı Olan Öğrenci Sayısı	Başarı Oranı
Genel Lise	428 (% 68.9)	365	63	% 14.7
AGSL	98 (% 15.7)	66	32	% 32.6
İmam Hatip Liseleri	14 (% 2.2)	12	2	% 14.2
Meslek Liseleri	79 (% 12.7)	66	13	% 16.4
Anadolu Lisesi	1 (% 0.16)	1		
Anadolu Öğretmen Liseleri	1 (% 0.16)	1		
Toplam	621	510	110	

Tablo 2'ye göre 2008-2009 eğitim-öğretim yılında adı geçen dört üniversitenin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının açtığı özel yetenek sınavına giren öğrencilerin 428'i(%68.9) genel lise mezunudur. 465 genel lise mezununun 63'ü sınavda ilk 110'a girmiş ve başarılı olmuştur. Bu durumda genel lise başarı oranı %14.7'dir.

Aynı yıl sınava giren AGSL müzik bölümü mezunlarının sayısı 98(%15,7)'dir. Bu öğrencilerin 32'si sınavda başarılı olmuştur. Bu durumda %32.6'lık bir AGSL başarıları söz konusudur.

İmam Hatip Liselerinden mezun olup, aynı yıl sınava giren öğrenci sayısı 14(%2.2)'tür. Sınava giren İmam Hatip Lisesi mezunlarından 2'si başarılı olmuştur. Bu durumda İmam Hatip Liseleri başarı oranı %14.2'dir.

Meslek Liselerinden mezun olup aynı yıl sınava giren öğrenci sayısı 79(%12.7)'dur. Bu öğrencilerin 13'ü sınavda başarılı olmuştur. Bu durumda %16.4'lük bir Meslek Lisesi başarıları söz konusudur.

Aynı yıl Anadolu Lisesi ve Anadolu Öğretmen Liselerinden birer kişi sınavda girmiş ve sınavı kazanamamışlardır.

2009-2010 eğitim-öğretim yılında adı geçen dört kurumda alınacak öğrenci toplam kontenjanı 110, özel yetenek sınavına giren öğrencilerin toplam sayısı ise 539'dur. Bu sayının liselere göre dağılımı ve başarı oranları aşağıdaki tabloda yer alır.

Tablo 3. 2009-2010 eğitim-öğretim yılında dört kurumda özel yetenek sınavına giren öğrencilerin liselere göre dağılımı ve başarı oranları
(Table 3. Four institutions in the academic year 2009-2010 students entering high schools test special talent and success rates according to the distribution of)

Lise Türleri	Sınav Giren Toplam Öğrenci Sayısı ve Oranı	Başarısız Olan Öğrenci Sayısı	Başarılı Olan Öğrenci Sayısı	Başarı Oranı
Genel Lise	269 (% 50.7)	233	36	% 13.3
AGSL	142 (% 26.3)	85	57	% 40.1
İmam Hatip Lisesi	22 (% 4.08)	15	7	% 31.8
Meslek Liseleri	87 (% 16.1)	82	5	% 5.7
Anadolu Lisesi	16 (% 2.9)	12	4	% 25.0
Anadolu Öğretmen Lisesi	3 (% 0.5)	2	1	% 33.3
Toplam	539	429	110	

Tablo 3'e göre 2009-2010 eğitim-öğretim yılında adı geçen dört üniversitenin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının açtığı özel yetenek sınavına giren öğrencilerin 269'u(% 50.7) genel lise mezunudur. 269 genel lise mezununun 36'sı sınavda ilk 110'a girmiş ve başarılı olmuştur. Bu durumda genel lise başarı oranı %13.3'tür. Aynı yıl sınav giren AGSL müzik bölümü mezunlarının sayısı 142(% 26.3)'dir. Bu öğrencilerin 57'si sınavda başarılı olmuştur. Bu durumda %40.1'lik bir AGSL başarı oranı söz konusudur. İmam Hatip Liselerinden mezun olup, aynı yıl sınav giren öğrenci sayısı 22(% 4.08)'dir. Sınav giren İmam Hatip Lisesi mezunlarından 7'si başarılı olmuştur. Bu durumda İmam Hatip Liseleri başarı oranı % 31.8'dir. Meslek Liselerinden mezun olup aynı yıl sınav giren öğrenci sayısı 87(% 16.1)'dir. Bu öğrencilerin 5'i sınavda başarılı olmuştur. Bu durumda % 5.7'lik bir Meslek Lisesi başarı oranı söz konusudur. Aynı yıl sınav giren 16 Anadolu Lisesi mezunu girmiştir. Bu sayı %2.9'luk bir orana denk gelmektedir. Anadolu Lisesi mezunlarından 4 öğrenci sınavda ilk 120'ye girerek başarılı olmuştur. Başarı oranı %25'tir. Anadolu Öğretmen Liselerinden 3 kişi sınav girmiş ve 1 kişi sınavı kazanmıştır.

5. SONUÇLAR (CONCLUSIONS)

2007-2008 eğitim-öğretim yılında Adnan Menderes, Muğla, Selçuk ve Trakya üniversitelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının açtığı özel yetenek sınavlarına toplam 702 öğrenci girmiştir. Bu öğrencilerden 479'u(%68.2) genel lise, 88'i(%12.5) AGSL, 6'sı(%0.8) İmam Hatip Lisesi ve 129'u (%18.3) Meslek Lisesi mezunudur. Başvuru durumları incelendiğinde, genel lise mezunlarının ağırlıkta olduğu ve sırasıyla Meslek Lisesi, AGSL ve İmam Hatip Liselerinin bunu takip

ettiği görülür. Başarılı olan öğrencilerin sayılarına ve oranlarına bakıldığında ise, 6 İmam Hatip Lisesi mezunundan 2'si(%33.3), 88 AGSL mezunundan 24'ü (%27.2), 129 Meslek Lisesi mezunundan 26'sı(%20.1) ve 479 genel lise mezunundan 58'inin (%12.1) başarılı olduğu görülür.

2008-2009 eğitim-öğretim yılında Adnan Menderes, Muğla, Selçuk ve Trakya üniversitelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının açtığı özel yetenek sınavlarına toplam 621 öğrenci girmiştir. Bu rakam, dört kurumda sınava giren öğrencilerin toplam sayısının bir önceki seneye göre yaklaşık % 11.5 azaldığını gösterir. Bu öğrencilerden 428'i(%68,9) genel lise, 98'i(%15.7) AGSL, 14'ü(%2.2) İmam Hatip Lisesi ve 79'u (%12.7) Meslek Lisesi, 1'i Anadolu Lisesi ve 1'i Anadolu Öğretmen Lisesi mezunudur. Başvuru durumları incelendiğinde, genel lise mezunlarının ağırlıkta olduğu ve sırasıyla AGSL, Meslek Liseleri ve İmam Hatip Liselerinin bunu takip ettiği görülür. Başarılı olan öğrencilerin sayılarına ve oranlarına bakıldığında ise, 98 AGSL mezunundan 32'si(%32.6), 79 Meslek Lisesi mezunundan 13'ü(%16.4), 14 İmam Hatip Lisesi mezunundan 2'si(%14.2) ve 428 genel lise mezunundan 63'ünün (%14.7) başarılı olduğu ortaya çıkar.

2009-2010 eğitim-öğretim yılında Adnan Menderes, Muğla, Selçuk ve Trakya üniversitelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının açtığı özel yetenek sınavlarına toplam 539 öğrenci girmiştir. Bu rakam, dört kurumda sınava giren öğrencilerin toplam sayısının bir önceki seneye göre yaklaşık % 13.2 azaldığını gösterir. Bu öğrencilerden 269'u(%50.7) genel lise, 142'si(%26.3) AGSL, 22'si(%4.08) İmam Hatip Lisesi ve 87'si (%16.1) Meslek Lisesi, 16'sı (%2.9) Anadolu Lisesi ve 3'ü Anadolu Öğretmen Lisesi mezunudur. Başvuru durumları incelendiğinde, genel lise mezunlarının ağırlıkta olduğu ve sırasıyla AGSL, Meslek Liseleri, İmam Hatip Liseleri, Anadolu Lisesi ve Anadolu Öğretmen Liselerinin bunu takip ettiği görülür. Başarılı olan öğrencilerin sayılarına ve oranlarına bakıldığında ise, 142 AGSL mezunundan 57'si(%40.1), 87 Meslek Lisesi mezunundan 5'i(%5.7), 22 İmam Hatip Lisesi mezunundan 7'si(%31.8) ve 269 genel lise mezunundan 36'sı(%13.3), 16 Anadolu Lisesi mezunundan 4'ü(%25.0) ve 3 Anadolu Öğretmen Lisesi mezunundan 1'inin(%33.3) başarılı olduğu görülür.

Özetle; AGSL mezunları, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında adı geçen dört kurumda yapılan özel yetenek sınavlarında %27.2, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında % 32.6 ve 2009-2010 eğitim-öğretim yılında %40.1 oranında başarı göstermişlerdir. Özel yetenek sınavlarına ağırlıklı olarak genel lise mezunları girmekle birlikte başvuru sayısının her geçen yıl giderek azaldığı görülür. Araştırmanın problemine dönük olarak, sınava giren AGSL mezunlarının sayıları ve başarı oranları ise, her geçen yıl artmaktadır. Sınava giren AGSL öğrencilerindeki yıllık artışın, yetenek sınavına başvuru okullardaki toplam öğrenci kontenjanlarının (dört kurumun toplam yıllık kontenjanı=110 öğrenci) sabit olduğu göz önünde bulundurulursa, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin sayısının artmasından kaynaklandığı anlaşılır. Ayrıca, bu dört kurumda sınava giren öğrencilerin toplam sayısı her sene ortalama %12.25 oranında azalmaktadır.

Araştırma ile ilgili literatür incelendiğinde, "Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Öğrenci Kaynağı Olarak Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri"nin araştırılmasına yönelik çalışmada, AGSL Müzik Bölümü mezunlarının öncelikle Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Lisans programlarına yerleştikleri sonucu ortaya çıkmıştır. 672 mezunu kapsayan çalışmada Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencisi olanların sayısı 453, oranı % 67,41 olarak bulunmuştur. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Lisans programlarına yerleşmede görülen bu yoğunluğun büyük ölçüde, bu yükseköğretim programının vermiş olduğu müzik öğretmenliği mesleğine ve diplomasına dayalı olabileceği düşünülmektedir (Köse,2006:346).

AGSL, doğrudan mesleğe yönelten bir mesleki ortaöğretim kurumu olmaması nedeniyle, ortaöğretimin genel amaçları doğrultusunda mezunlarını bir yükseköğretim kurumuna yönelik hazırlama işlevini taşır. Halen uygulanmakta olan AGSL yönetmeliği de amaçları arasında bunu vurgular. "Zaten AGSL, yaşama, iş alanlarına ve mesleğe değil, daha çok yükseköğretime öğrenci hazırlamayı öngören bir modeldir" (Uçan,1995:117). Buna karşın araştırma bulguları, % 20,23 oranında AGSL Müzik Bölümü mezununun yükseköğretim programları dışında kalmış olduğunu gösterir. Gerekli puan koşullarını taşıyan mezunlar arasında, özel yetenek sınavlarında başarısız olması nedeniyle mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına yerleşemeyen öğrencilerin de olduğu bilinir (Köse,2006:347).

Bu çalışmada ise, adı geçen dört kurumda sınava giren AGSL mezunu öğrencilerin her eğitim-öğretim yılında, girdikleri sınavlarda %60-73 oranında başarısız oldukları ve bir kuruma yerleşemedikleri görülür. İki çalışma arasındaki farklılık, AGSL mezunu öğrencilerin müzik eğitimi veren farklı kurumların sınavlarına da girmeleri ve bu kurumların sınavında başarılı olmaları ya da ilk yıl kazanamayan adayların sonraki yıllarda tekrar deneyerek herhangi bir kurum sınavında başarılı olmalarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda, Sazak ve Ece'nin 2004 yılında yaptıkları araştırmayla ortaya çıkan sonuç, önemli bir dayanak oluşturması nedeniyle anlamlıdır. Bu araştırmaya göre, Bolu AGSL Müzik Bölümü mezunlarının %95'i geleceğe ilişkin seçimlerinde ÖYS ile, müzik eğitimi veren her hangi bir yükseköğretim kurumuna yerleşmeyi istediklerini belirtmişlerdir. Aynı araştırmada mezunların %93,8'inin "AGSL mezunuyum, tek amacım bir müzik bölümüne yerleşmek" ifadesine yer verdikleri de görülür (Sazak ve Ece,2004).

Ancak çalışmanın konusuyla da ilgili olarak AGSL Müzik Bölümü mezunlarının önemli bölümünün yükseköğretim programlarına yerleşememelerinde, başka değişkenlerin de rol oynayabileceği akılda tutulmalıdır. Çünkü; özel yetenek sınavı ile öğrenci alan yükseköğretim kurumlarına başvururken baraj olarak belirlenen puan, diğer lisans programlarının baraj puanından çok daha düşüktür. Üniversite yönetimlerinin bu konuyla ilgili karar alması koşuluna bağlı olarak uygulanan ve AGSL mezunları için büyük bir destek oluşturan söz konusu baraj farklılığına rağmen hiçbir yükseköğretim programına yerleşemeyen çok fazla AGSL mezununun olması dikkat çekici ve düşündürücüdür.

Sonuç olarak; AGSL Müzik Bölümü mezunlarının, alanlarıyla ilgili yükseköğretim programlarına yerleşebilmelerinde karşılaşılan sorunların altında yatan nedenleri müzik öğretmenliği uzmanlarının doğru tanımlanması gerekir. Bu bağlamda, bilimsel ve gerçekçi görüşlerin etkin ve hızlı bir şekilde gerçeğe dönüştürülmesinin önemi büyüktür.

6. ÖNERİLER (RECOMMENDATIONS)

Adı geçen dört kurumda sınava giren öğrencilerin toplam sayısının her sene ortalama %12.25 oranında azalması dikkat çekicidir. Diğer ülkelerde de müzik eğitimine ve öğretmenliğine yönelik talepte belirgin bir düşüş görülür. Türkiye bağlamında bu düşüşün nedenlerini anlamaya yönelik bir çalışmanın yapılması ve çıkan sonucun diğer dünya ülkeleriyle karşılaştırılması gerekli ve önemlidir.

Ağırlıklı olarak sanat eğitimi alan AGSL Müzik Bölümü öğrencilerinin, girdikleri özel yetenek sınavlarında, diğer liselere oranla daha avantajlı oldukları halde başarı düzeylerinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Başarı oranının %27-40'lar arasında kalmasının, amaçları açısından Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri için bir sorun olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin ÖSS barajını aşarak özel yetenek sınavlarının girdikleri düşünüldüğünde, sorunun alan eğitiminden kaynaklandığı düşünülebilir. AGSL müfredatının

uygulama saatleri açısından yeterli olduğu varsayımından yola çıkarsak; bu liselerdeki özel yetenek sınavlarına yönelik uygulamaların niteliğinin, öğretmen alımındaki değerlendirme ölçütlerinin ve Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine öğrenci seçimlerinin, ortaya çıkan sonuçlara doğrudan ya da dolaylı etkilerinin olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, özel yetenek sınavlarına yönelik uygulamalar, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine öğrenci seçimleri ve bu liselere öğretmen alımları yeniden değerlendirilmelidir.

İlköğretim okullarındaki güzel sanatlara yönelik ders saatlerinin yetersiz olması (haftada 1'er saat Görsel Sanatlar ve Müzik) ve 1. kademe sınıf öğretmenlerinin sanat derslerini diğer derslerin uygulama alanı olarak gördükleri izlenimi, mesleki yönlendirmelerin de sağlıklı yapılmasını engellemektedir. Böylece, güzel sanatlar alanında yetenekli öğrencilerin tespit edilmesi ve ilgili ortaöğretim alanlarına yönlendirilmesi zorlaşmaktadır. Bu durum, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri öğrenci seçme sınavlarına bu alanda yetenekli öğrencilerin yönelmemesine neden olabilir. Bu bağlamda, mesleki yönlendirmelerin, AGSL öğrencilerinin ilgili yükseköğretim programlarına girişteki başarı düzeylerini etkilediği söylenebilir.

Müzik Öğretmenliği anabilim dalı özel yetenek giriş sınavlarına yönelik yeni düzenlemelere ihtiyaç vardır ve bu düzenlemeler yararlı olacaktır. Müzik kurumlarının yaptığı bu tür özel yetenek sınavları, mesleki müzik eğitiminin gerektirdiği hazır bulunuşluk düzeyleri bakımından farklı adaylara yöneliktir. Bu bağlamda, imam hatip liselerinden, meslek liselerine ve genel liselere uzanan geniş bir ortaöğretim yelpazesinde, adayların müzik yeteneği ve ilgisi yönünden hazır bulunuşluk düzeylerinin birbirinden çok farklı olacağı açıktır. Nitelikli, doğru ve eğitimle pekiştirilmiş müziksel davranışlar nedeniyle, AGSL Müzik Bölümü mezunlarının Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Lisans programlarına yerleşebilmelerinde yeterli olması beklenir. Dolayısıyla, AGSL Müzik Bölümü mezunlarının hazır bulunuşluk düzeylerinin yüksek olduğu ve başvurdukları programın amacına uygun bir müzik eğitimi aldıkları varsayımından hareketle, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı özel yetenek sınavlarının onlar için, seçmeye değil, yerleştirmeye yönelik olması daha yararlıdır. Son uygulamalarda, AGSL mezunlarının birkaç aşamalı özel yetenek sınavlarında, birinci aşamadan muaf tutulmaları ve doğrudan ikinci aşamaya alınmaları da konuyla ilgili doğru ve beklenen adımların atıldığını gösterir.

İlköğretim 1. Kademenin, sınıf öğretmenliği sistemine dayalı olarak yürütüldüğü dikkate alındığında, ilköğretim bölümleri sınıf öğretmenliği programlarına güzel sanatlar ve müzik derslerine uygun uygulamalı derslerin konulması, bu derslerin güzel sanatlar alanında deneyimli öğretim elemanlarınca verilmesi gerektiği söylenebilir.

İlköğretimden sonra Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine başvuru ve talebin az olması nedeniyle, başvuran adayların yetenek sınavlarında başarı seviyeleri düşük olsa bile, yönetmelikte belirlenmiş öğrenci kontenjanını doldurabilmek amacıyla, bu ortaöğretim kurumlarına rastgele öğrenci kabul edilmesi, bu kurumlarda eğitim-öğretim sürecinin verimli bir şekilde yürümesini engellemektedir. AGSL Müzik Bölümleri giriş yetenek sınavına başvuru, kabul koşulları ile değerlendirme, seçme, yerleştirme işlemlerinin tekrar gözden geçirilmesi yararlı olur. AGSL Müzik Bölümü mezunlarının ilgili yükseköğretim kurumlarına etkin ve yeterli bir donanımla kazandırılmasına dönük gerçekçi önlemler ancak bu şekilde alınabilir.

AGSL Müzik Bölümü öğrencileri, kendilerine sunulan mesleki seçim olanakları çok fazla olmasa da, çok erken bir dönemde bu ortaöğretim kurumlarını tercih etmişlerdir. Onların bu kısıtlı mesleki olanaklara, mümkün olan en yüksek seviyede ulaşmalarının sağlanması önemli ve gereklidir. Dolayısıyla, müzik eğitimi veren yükseköğretim programlarına hazırlanma ve yerleşmede AGSL Müzik Bölümü öğrencileri, genel kültür ve

müzik eğitimi birikimleri bakımından yeterli donanımla yetiştirilmelidir. Böylece AGSL yönetmeliğinde vurgulanan ilgili yükseköğretime hazırlama amacına ulaşılmış olur (Köse,2006:347).

Sanat anlayışının gelişmesi ve sanatsal düşüncenin yaratıcılığa dönüşebilmesi için, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde sanat felsefesi dersinin okutulması ve derslerin paralel bir şekilde teori-uygulama olarak yürütülmesi sağlanabilir.

Öğrencilerin meslek seçimi ve üniversite tercihi konusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Bu konuda, okullardaki rehber öğretmenlerle, rehberlik birimlerinin etkin ve koordineli bir şekilde çalışması önemlidir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Akyol, A., (1991). *Milletleşme, Demokratikleşme ve Çağdaşlaşma*. Ankara: MEB Yayınları.
2. Çellek, T., (2001). *AGSL'de Eğitim*. www.fotografya.net. Sayı:9:4-5
3. Elderoğlu, Abidin., (1972). *Salvador Dali'nin Düşündürdükleri*. Ankara: Sanat Yayınları.
4. Ersoy, A., (1995). *Sanat Kavramlarına Giriş*. İstanbul: Yorum Sanat Yayınları.
5. Ersoy, N., (2003). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Amaçlarıyla Bu Liselerden Mezun Olan Müzik Bölümü Öğrencilerinin Yükseköğretim Programlarına Yerleştirilme Durumlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
6. Erzen, J.N., (1990). *Çağdaş Avrupa'da Sanat Eğitimi*. Ankara: Şafak Matbaacılık. (Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi No:8).
7. Gençaydın, Z., (1990). *Sanat Eğitiminin Düşünsel Temelleri*. Ankara: Şafak Matbaacılık. (Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi No:8).
8. Köse, H.S., (2006). *Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Öğrenci Kaynağı Olarak Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri- Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*. Denizli, www.muzikegitimcileri.net, ss:335-349.
9. MEB, 1987, *Milli Eğitim Temel Kanunu ve İlköğretim ve Eğitim Kanunu*, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, s:16, Ankara.
10. MEB, 1990, *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği*, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, s:5, Ankara.
11. MEB, 2001, *AGSL Okul Gelişim Kitapçığı*, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, s:1, Ankara.
12. MEB, 2006, <http://ogm.meb.gov.tr>
13. Sazak, N. Ve Ece, S., (2004). *Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ÖSS ve Özel Yetenek Sınavlarına İlişkin Kaygıları - 1924-2004* Musiki Muallim Mektebi'nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu. Isparta, SDÜ Eğitim Fakültesi dergisi, ss:438-444.
14. Uçan, A., (1995). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinin Eğitim Programları Sorunları-Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Semineri*. Bursa, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, s:117.
15. Uz, A., (1995). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Semineri Konuşması*. Bursa, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü Başkanlığı, s:4.